

SŁOWO O JUBILACIE

Profesor Ryszard Kleszcz urodził się 28 maja 1950 roku w Łodzi. Po ukończeniu VI Liceum Ogólnokształcącego im. Joachima Lelewela w Łodzi w latach 1968–1973 studiował na Wydziale Prawa Uniwersytetu Łódzkiego. Studia prawnicze zakończył pracą magisterską z zakresu historii państwa i prawa napisaną pod kierunkiem prof. Zygryda Rymaszewskiego. W latach 1973–1977 studiował filozofię na Wydziale Filozoficzno-Historycznym UŁ. Po ukończeniu studiów filozoficznych całą swoją profesjonalną działalność związał z Uniwersytetem Łódzkim, podejmując pracę jako asystent w Katedrze Logiki i Metodologii Nauk, którą wówczas kierował prof. Jan Gregorowicz. W katedrze tej nieprzerwanie pracuje do dzisiaj, za wyjątkiem lat 2006–2013, kiedy pełnił funkcję kierownika Katedry Filozofii Analitycznej wchodzącej – podobnie jak Katedra Logiki – w skład powołanego w roku 2001 Instytutu Filozofii UŁ. Prowadził również zajęcia na innych łódzkich uczelniach.

Profesor Kleszcz uzyskał w roku 1985 stopień doktora nauk humanistycznych w zakresie filozofii na podstawie rozprawy *Ch. Perelmana teoria argumentacji, jej podstawy filozoficzne i zastosowania praktyczne* napisanej pod kierunkiem doc. dr. hab. Jana Gregorowicza. Jej recenzentami byli prof. Tadeusz Kwiatkowski (Uniwersytet im. Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie) oraz prof. Jerzy Wróblewski (UŁ). Zaraz po doktoracie przebywał na rocznym stażu naukowym na Université Paris IV. Stopień doktora habilitowanego uzyskał w roku 1999 na podstawie książki *O racjonalności. Studium epistemologiczno-metodologiczne* (Wydawnictwo Uniwersytetu Łódzkiego, Łódź 1998). Recenzentami w przewodzie habilitacyjnym byli: prof. Jacek Juliusz Jadacki (Uniwersytet Warszawski), prof. Grzegorz Malinowski (UŁ) oraz prof. Jan Woleński (Uniwersytet Jagielloński). Od roku 2002 pracował na stanowisku profesora UŁ. Tytuł naukowy profesora uzyskał w roku 2014.

Bogaty i różnorodny dorobek naukowy prof. Ryszarda Kleszcza obejmuje ponad 150 prac. Do najważniejszych należą monografie: *O racjonalności. Studium epistemologiczno-metodologiczne* (1998), *O rozumie i wartościach* (2007), *Metoda i wartości. Metafilozofia Kazimierza Twardowskiego* (2013). Jest on również redaktorem lub współredaktorem pięciu monografii wieloautorskich. Ponad 100 artykułów naukowych prof. Kleszcza ukazało się w wielu czasopismach polskich i zagranicznych. Były to m.in.: „Agora” (Uniwersytet w Santiago de Compostela), „Etyka”, „Filozofia Nauki”, „Kultura i Społeczeństwo”, „Kwartalnik Filozoficzny”, „Logica Trianguli” (Uniwersytet w Nantes), „Principia”, „Przegląd Filozoficzny. Nowa Seria”, „Studia Filozoficzne” oraz „Ruch Filozoficzny”. Jest również autorem ponad 50 recenzji, artykułów biograficznych, not, abstraktów oraz prac o charakterze popularyzatorskim. Od roku 2016 z jego inicjatywy ukazuje się seria wydawnicza „Bibliotheca Philosophica” wydawana przez Instytut Filozofii UŁ. Jubilat był i nadal jest aktywny na polu współpracy międzynarodowej – szczególnie z Uniwersytetem w Santiago de Compostela (Hiszpania), Narodowym Uniwersytetem „Politechnika Lwowska” (Ukraina), Uniwersytetem w Nantes (Francja) oraz Uniwersytetem w Lyonie (Francja).

8 Prof. Kleszcz bardzo aktywnie działa na polu popularyzacji filozofii oraz pracuje na rzecz przyznania tej dyscyplinie należnego jej miejsca w edukacji. Był wieloletnim przewodniczącym Oddziału Łódzkiego Polskiego Towarzystwa Filozoficznego, obecnie zaś działa w Zarządzie Głównym PTF. Był członkiem Komitetu Nauk Filozoficznych Polskiej Akademii Nauk w kadencji 2017–2020 i kontynuuje swą działalność w nowej kadencji od roku 2020. W ciągu swej kariery naukowej współpracował z wieloma czasopismami filozoficznymi, np. jako korespondent i członek rady naukowej „Ruchu Filozoficznego”, członek rady redakcyjnej „Etyki”, rady programowej „Studiów z Filozofii Polskiej”, członek *advisory board* w „Polish Journal of Philosophy” oraz członek kolegium redakcyjnego „Humanitarian Vision” wydawanego przez Narodowy Uniwersytet „Politechnika Lwowska”. Od początku jej istnienia jest członkiem kapituły Nagrody im. Pierwszego Rektora Uniwersytetu Łódzkiego Prof. Tadeusza Kotarbińskiego przyznawanej za wybitne osiągnięcia z zakresu humanistyki.

Na zainteresowania oraz osiągnięcia naukowe Jubilata wpłynęło zarówno środowisko prawnicze, jak i filozoficzne. Osoby, które spotkał na swojej drodze naukowej, wspomina w następujących słowach:

„W trakcie studiów prawniczych i potem filozoficznych spotkałem profesorów, którzy byli dla mnie znaczący, wywarli wpływ na moje myślenie. Czasami byli to ludzie głębokiej wiedzy, czasami oryginalni swym podejściem do problemów intelektualnych, czasami odważnie głoszący

swe przekonania w warunkach, które niekoniecznie temu sprzyjały. Niektórzy łączyli w sobie te wszystkie cnoty. Na Wydziale Prawa takimi osobami, które jakoś na mnie oddziaływały trwale, byli profesorowie: Józef Nowacki (teoria i filozofia prawa), Jan Kodreński (prawo rzymskie, historia doktryn politycznych i prawnych), Adam Szpunar (prawo cywilne) i Jerzy Wróblewski (teoria i filozofia prawa). Wymieniam te wybitne postaci w kolejności, w jakiej stykałem się z nimi w trakcie studiów. W przypadku studiów filozoficznych to grono nauczające, niezbyt liczne, składało się jednak z osób nietuzinkowych. Takie ważne dla mnie osobowości to profesorowie: Wiesław Gromczyński (historia filozofii współczesnej); Ija Lazari-Pawłowska (etyka), Tadeusz Pawłowski (metodologia nauk) i Ryszard Panasiuk (historia filozofii nowożytnej). Choć nie uważam się za historyka filozofii, to te zagadnienia były dla mnie zawsze ważne. Z tą problematyką stykałem się nie tylko na zajęciach wspomnianych historyków filozofii nowożytnej i współczesnej, lecz także na zajęciach z filozofii średniowiecznej, nauczanej w Łodzi przez prof. Zdzisława Kuksewicza oraz prof. Jerzego Korolca. Wreszcie istotny, pod pewnymi względami kluczowy wpływ na mnie miały wieloletnie, systematyczne kontakty i wymiana myśli z kolegami z Katedry Logiki i Metodologii Nauk, kierowanej kolejno przez prof. Jana Gregorowicza, Grzegorza Malinowskiego i Andrzeja Indrzejczaka. W przypadku kolegów z katedry ich zainteresowania i aktywności badawcze były zróżnicowane, nie zawsze bliskie moim, ale taka różnorodność jest, w mej ocenie, na dłuższą metę wysoce stymulująca. Niewątpliwie zaś była ona taką w moim przypadku. Nadto, *last but not least*, przez kilka lat miałem okazję współpracować w Katedrze Filozofii Analitycznej z moim kolegą i przyjacielem prof. Adamem Nowaczykiem, od którego, mówiąc najkrócej, wiele się nauczyłem. Te wszystkie, zarówno wymienione, jak i niewymienione z nazwiska osoby miały na mnie wpływ w sferze logiki, metodologii, historii filozofii i filozofii systematycznej. Moje dzisiejsze filozoficzne przekonania ukształtowały się nie tylko w trakcie lektur i przemyśleń, lecz także w żywych spotkaniach i dyskusjach z kolegami. Choć, jak sądzę, od nikogo z wymienionych nie przejąłem pełnego, a bliskiego mu zestawu poglądów, to wszystkim wyrażam żywą wdzięczność”.

Jestem głęboko przekonany, że podobną wdzięczność wobec Jubilata wyrażają wszystkie osoby, które miały przyjemność spotkać go na swojej drodze – współpracować z nim na polu naukowym, dydaktycznym, czy też po prostu uczestnicząc w jego zajęciach. Profesor Ryszard Kleszcz jest bowiem naukowcem i nauczycielem, który zawsze zjednywał sobie współpracowników i słuchaczy dzięki wiedzy, erudycji, otwartości, jasnemu sposobowi wyrażania myśli i spokojnemu sposobowi argumentowania na rzecz własnych poglądów przy pełnym poszanowaniu poglądów

innych osób. Osobiście miałem okazję współprowadzić z Jubilateм niejedne zajęcia na studiach filozoficznych. Prowadziliśmy kilka razy seminarium magisterskie oraz przez wiele lat przedmiot „Spory i interpretacji w filozofii” oraz zajęcia projektowe z debat oksfordzkich w ramach modułu poświęconego retoryce i argumentacji. Nie ulega dla mnie najmniejszej wątpliwości, że – chociaż głównymi beneficjentami byli nasi studenci – wiele na tej współpracy skorzystałem i wiele się od Jubilata nauczyłem.

Jako obecny dyrektor Instytutu Filozofii nie mogę pominąć zasług Jubilata na polu działalności na rzecz łódzkiego środowiska filozoficznego. Jako wieloletni przewodniczący oddziału PTF inicjował on spotkania i odczyty, zapraszając wielu ciekawych prelegentów. Jubilat interesował się historią naszego uniwersytetu i Instytutu Filozofii, dokumentował ją i dzielił się swą wiedzą podczas różnych spotkań rocznicowych. Zawsze dbał o to, aby upamiętnić wybitne postaci filozofii łódzkiej – był np. pomysłodawcą nadania nowej Auli Wydziału Filozoficzno-Historycznego imienia prof. Iji Lazari-Pawłowskiej. Kolejni dyrektorzy Instytutu Filozofii zabiegali o to, aby Jubilat zasiadał w radzie instytutu, licząc nie tylko na jego wiedzę prawniczą, ale również na umiejętność proponowania racjonalnych rozwiązań problemów, których dostarczało zawsze codzienne funkcjonowanie instytutu i uczelni.

10 Kolejny tom serii „Bibliotheca Philosophica”, który oddajemy do rąk Czytelników, stanowi wyraz wdzięczności i uznania dla Jubilata. Został on podzielony tematycznie na trzy części, które odpowiadają głównym obszarom jego zainteresowań naukowych: *Analiza*, *Racjonalność* i *Filozofia religii*. Jubilat jest bowiem niewątpliwie doskonałym filozofem analitycznym, który w pełni zasługuje na miano spadkobiercy Filozoficznej Szkoły Lwowsko-Warszawskiej, uznanym badaczem pojęcia racjonalności oraz filozofem religii, której sposób uprawiania można określić jako analityczny i racjonalny.

Autorzy tomu – zazwyczaj osoby, które miały okazję współpracować naukowo z Jubilateм – reprezentują niemal wszystkie ośrodki filozoficzne w kraju. Wśród autorów nie brakuje, co oczywiste, przedstawicieli macierzystej katedry Jubilata oraz pozostałych katedr Instytutu Filozofii. W imieniu wszystkich autorów *Księgi jubileuszowej* oraz całego łódzkiego środowiska filozoficznego składamy naszemu Przyjacielowi, Współpracownikowi, a niekiedy również Mentorowi, życzenia wielu lat zdrowia i aktywności naukowej, licząc jednocześnie na dalszą owocną współpracę.

Janusz Maciaszek